

Ljubljana Študentski dom

S povečanjem števila študirajoče mladine na Univerzi v Ljubljani (Slovenija) se je še dodatno povečalo pomanjkanje študentskih sob v študentskih domovih. Skupaj s potrebo po izgradnji novih bivalnih zmogljivosti za študente se ponuja priložnost, da se v novozgrajenih objektih uveljavi novejši standard bivanja, ki bodo nadomestili stare z izhodišči iz šestdesetih let. Pri pripravi projektne naloge smo razčlenili vse bistvene elemente bivanja študentov v študentskih domovih. Izvedene so bile analize trenutnega stanja v že obstoječih objektih z vsemi pozitivnimi in negativnimi elementi. Za primerjavo smo obravnavali objekte študentskih domov v različnih državah Evrope. V zaključku naloge je oblikovana lista priporočil s konkretnimi napotki, ki naj bi bila podlaga investitorjem za pripravo investicij novih objektov in hkrati v pomoč projektantom.

Ljubljana Students accomodation

With the increasing number of students at the University of Ljubljana (Slovenia), the shortage of students accomodation in students halls has increased. Alongside the necessity for building new accommodation capacities an opportunity has emerged for the enforcement of new living standards, that should replace outdated guidelines from the sixties. During the preparation of the project we analysed all the important elements of students accomodation in students halls. Analyses of the present conditions in existing halls were performed, including positive and negative elements. We also conducted a comparative research of students halls in various European countries. In conclusion a list of recommendations with real guidelines was prepared, that could be used by investors when proposing new development of such buildings, as well as architects and planners.

Igor SELJAK

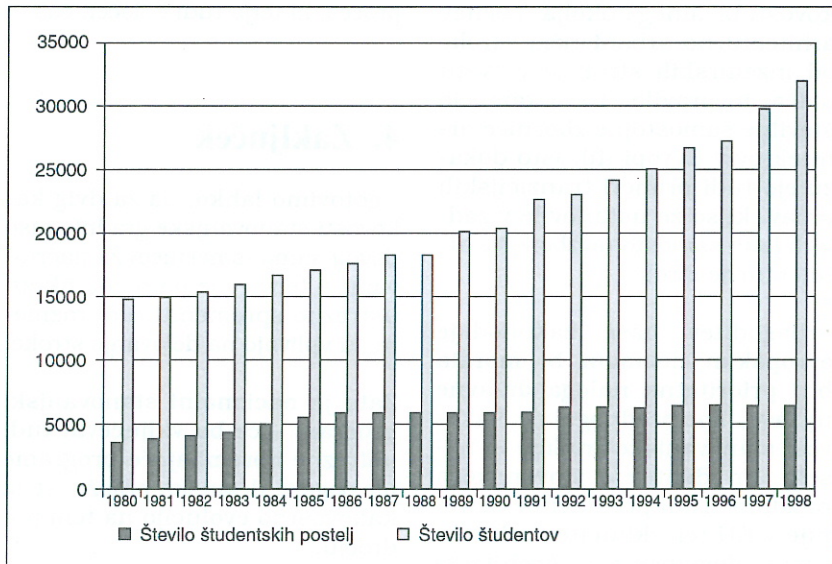
Študentski domovi – humani način bivanja študentov

1. Uvod

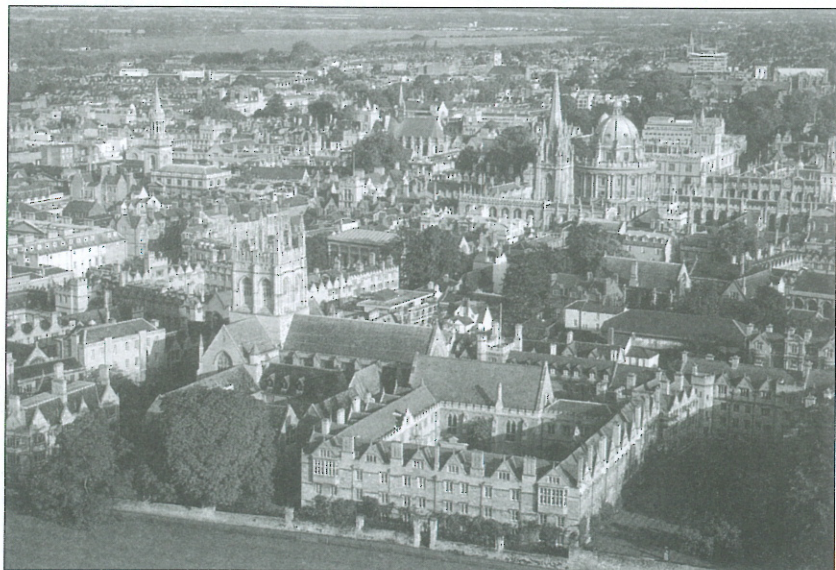
Ljubljana je kot prestolnica države Slovenije tudi najstarejše univerzitetno mesto v državi. Kljub ustanavljanju vedno novih visokošolskih centrov po vsej državi se interes za študij v Ljubljani ne zmanjšuje. Nasprotno, iz leta v

leto se povečuje vpis študentov na Univerzo v Ljubljani.

Temu povečanju s težavo sledijo prostorske zmogljivosti posameznih fakultet. Še najbolj pereče je pomanjkanje prostora v študentskih domovih. Število študentskih sob ostaja bolj ali manj nespreme-

Slika 1: Grafični prikaz števila študentov in študentskih postelj po letih

Slika 2: Oxford, Velika Britanija, ena najstarejših univerz v Evropi

njeno že vse zadnje desetletje, čeprav se z dograditvami in prenovami obstoječih objektov in nakupom oziroma najemom nekaterih objektov delavskih domov poskuša delno blažiti veliko pomanjkanje študentskih sob. Hkrati je večina študentskih sob premajhnih in zastarelih, tako da postajajo neprimerne za današnji način študija in bivanja študentov.

Končni rezultat študije naj bi bile nove smernice, namenjene investitorjem novih študentskih domov oziroma lastnikom zastarelih študentskih domov.

2. Bivanje študentov skozi čas

Ustanavljanje prvih univerz v Evropi je tesno povezano z zgodovino študentskih domov. Razvijeta se dva tipa študentskih domov: kolegijski in nekolegijski tip. Kampus kot kolegijski tip je predvsem značilen za Ameriko; funkcionalno precej izoliran od ostalih prebivalcev mesta, pogosto pa zgrajen zunaj mesta kot samozadostna inštitucija.

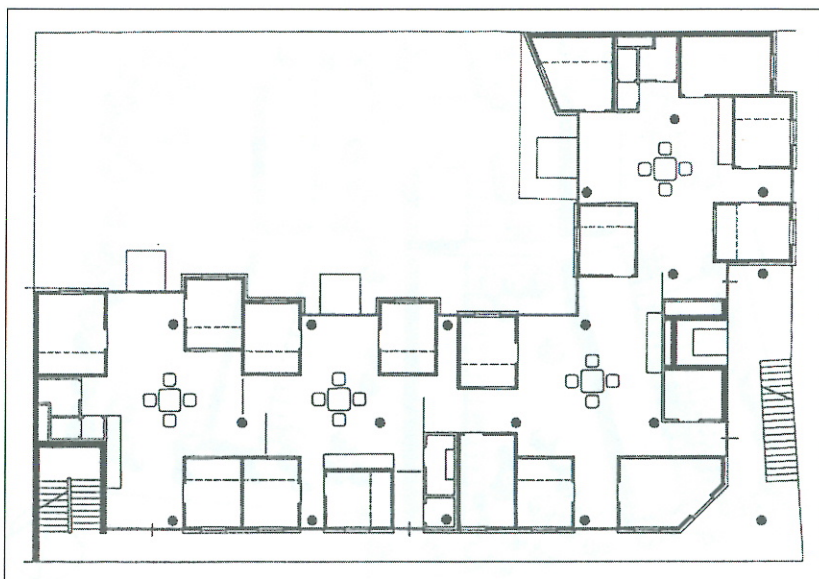
Študentje predstavljajo v življenju mesta posebno kakovost. Hkrati ima prisotnost večjega števila študentov tudi negativne vplive: lokalni stanovanjski trg občuti večje povpraševanje, večja prometna obremenitev (tako gibajoči kot mirujoči promet), obremenitev mestne infrastrukture ...

V času študija velik del študentov zapusti kraj stalnega prebivališča in si poišče začasno bivališče v kraju študija. Za študente je še vedno najustreznejša oblika bivanja študentski dom, kjer cena in standard, ki jim je na razpolago, predstavljata optimalno kombinacijo. Hkrati nudijo študentski domovi veliko možnosti za socializacijo. Domovi zagotavljajo prostore, namenjene druženju znotraj ožjih skupin sostanovalcev, kot tudi na ravni celotnega doma oziroma naselja. Hkrati naj bi imel vsak študent možnost umika v svojo zasebnost in mir, ki ga potrebuje za študij.

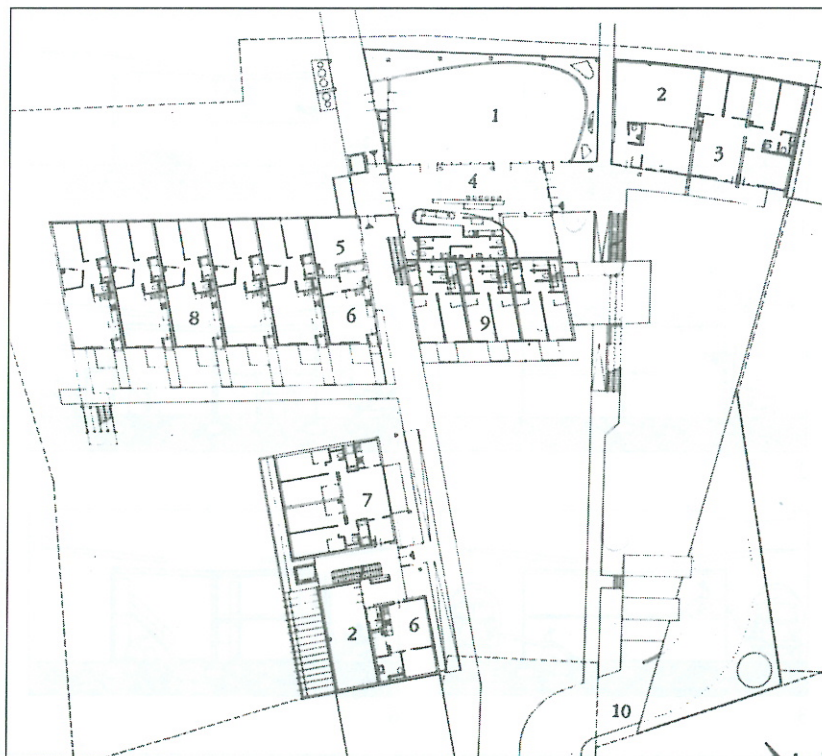
3. Študentski domovi v Evropi

Izbrani primeri študentskih domov v evropskih državah predstavljajo nekatere najbolj inovativne in stanovalcem najbolj prijazne objekte.

Domovi so grajeni kot del večjih kompleksov, namenjenih bivanju in študiju študentov, ali kot posamezni objekti, umeščeni v mestno tkivo, z večjim stikom z meščani. Pri samih objektih je opazen trend možnosti individualnega življenja znotraj večje skupnosti – komuna.

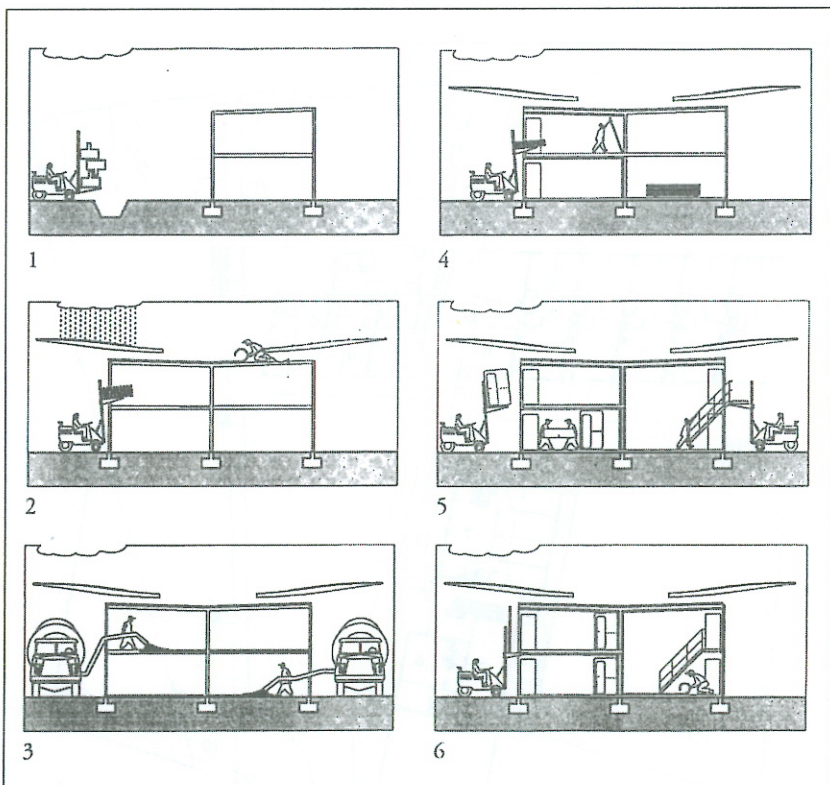
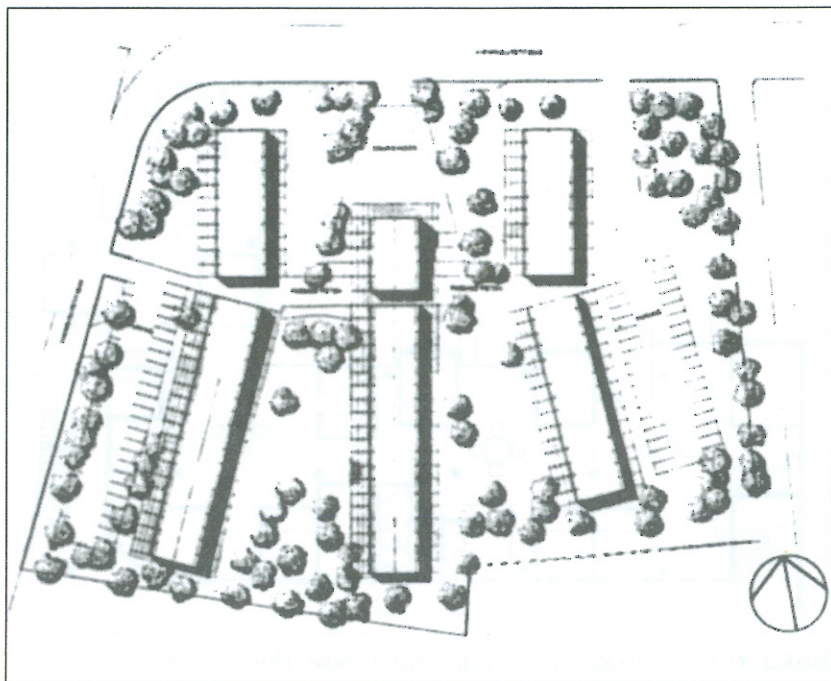
Slika 3: Študentski dom Van-der-Null-Gasse, Dunaj, Avstrija (avtor: prof. Anton Schweighoffer, 1995)

Slika 4: Študentski dom Wienerstrasse, Graz, Avstrija (avtor: Klaus Kada, 1994)

Pri nekaterih objektih so bile realizirane rešitve, ki omogočajo kakovostno socialno življenje študentov, zaradi česar niso bile potrebne drage investicije. Del socialnega življenja predstavlja tudi servisna ponudba objektov,

ki pa jo je v manjših objektih, grajenih kot del mestnega tkiva, težje realizirati. Stanovalci teh so prisiljeni koristiti zunanje servisne usluge, kar posledično pripelje do drugačnih oblik socializacije.

Slika 5: Študentski dom Ecully, Francija
(avtorja: Jourda & Perraudin, 1994)

4. Obstoječi študentski domovi v Ljubljani

Pri izboru domov za analizo smo sledili želji po konceptualno kolikor mogoče različnih pristopih pri izgradnji. V analizi so predstavljene glavne kakovosti in slabosti bivanja v obstoječih študentskih domovih v Ljubljani.

Pri večini obravnavanih objektov je organizirana vsaj delno apartmajnska ureditev objekta. Vse sobe so dvoposteljne, tako da stanovalci niso deležni večje mere intimnosti.

Samo v nekaterih domovih organizacija dopušča bolj komunsko ureditev – večji skupni osrednji prostor, namenjen druženju in prehrani. Pri ostalih objektih so prostori za pripravo in uživanje hrane dimenzionirani minimalno.

Organizacija kopalnic predvideva štiri uporabnike kot minimalno število, ki si deli eno kopalnico. V starejših objektih kljub opravljenim prenovam še vedno ostajajo večji sanitarni prostori, ki si jih deli tudi do dvajset študentov.

Le redki objekti imajo zadovoljivo urejene vertikalne komunikacije, ki bi omogočale prevoz tudi invalidnim študentom.

Slika 6: Študentski dom Rožna dolina, Ljubljana (avtor: Ivan Štrukelj, 1985)

Slika 7: Študentski dom Mestni log, Ljubljana
(avtor: Zdravko Leskovic, 1983)

5. Mnenja stanovalcev

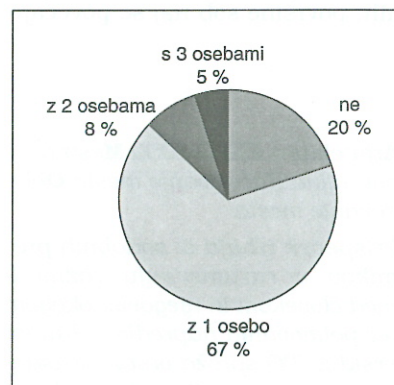
Anketa je bila izvedena z namenom, da bi od uporabnikov in potencialnih uporabnikov zvedeli njihova razmišljanja o bivanju v študentskih domovih. Študentje prvih letnikov naj bi predstavljali skupino študentov brez izkušnje z bivanjem v študentskem domu (večina jih še ne biva v študentskih domovih). Stanovalci študentskih domov predstavljajo skupino, ki ima dovolj izkušnje z bivanjem v domovih, da lahko ocenjujejo realno stanje bivanja v študentskih domovih.

Analize anket so prinesle nekatere delno že pričakovane rezultate, predvsem veliko željo po večji zasebnosti in možnosti za individualnost. Poleg tega pa še:

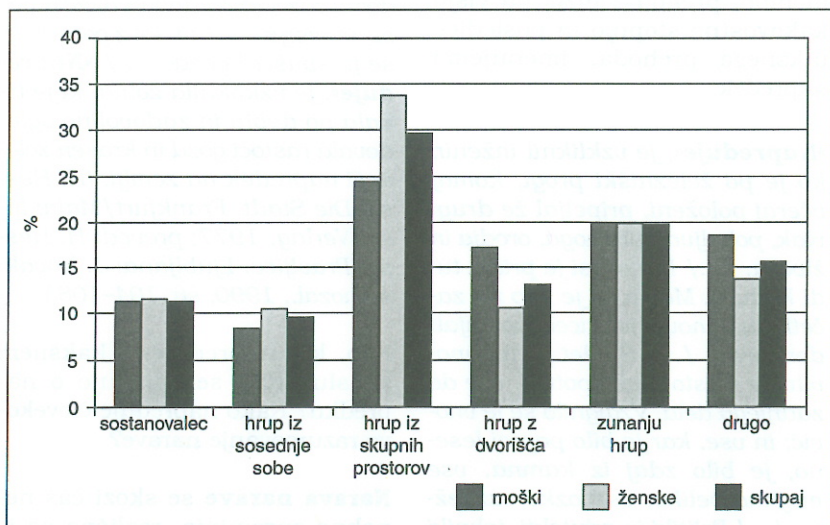
- V obdobju študija si študentje želijo sprememb že v osnovni človeški potrebi – bivanju v drugačnem okolju.
- Vsak študent je večinoma svoje učne navade osvojil že v času, ko je bival še doma. Največkrat je ta prostor predstavljala njegova soba. Ravno tako se kot študentje še vedno najraje učijo v študentski sobi, pri tem pa si

jo razumljivo želijo deliti s čim manj študenti.

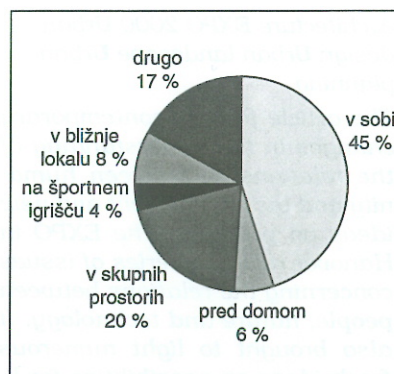
- Študentje želijo živeti v stavbah, ki so namenjene samo njim. Pri taki obliki bivanja je študentu omogočena zadostna odprtost v družbo, vendar samo v družbo njemu enakih.
- Ker je človek individualno bitje, se kaže velika potreba po njegovi zasebnosti. Študentje, ki nimajo izkušnje z bivanjem v domu, vidijo največjo pomanjkljivost v pomanjkanju zasebnosti in miru.
- Prosti čas študentje preživijo v sobah, saj se s skupinskimi aktivnostmi ukvarjajo le v manjšem obsegu. Za skupno druženje jim zadostujejo hodniki, avle in kuhinje oziroma jedilnice.

Slika 8: Grafični prikaz odgovorov študentov na anketno vprašanje: Ali si pripravljen deliti sobo s so-stanovalci? Če »da«, s koliko?

Slika 9: Grafični prikaz odgovorov študentov na anketno vprašanje: V študentski sobi me najbolj moti ...

Slika 10: Grafični prikaz odgovorov študentov na anketno vprašanje: Kje se največkrat zadržuješ v prostem času?

6. Predlogi alternativnih rešitev

Pri pripravi predlogov za alternativne modele bivanja študentov smo za podlago uporabili predhodno izdelane analize bivanja študentov v obstoječih študentskih domovih v Ljubljani, analizo evropskih študentskih domov in še nekatere obstoječe standarde.

Iz gradiva za nove smernice bi izpostavil naslednje predloge, ki predstavljajo največje spremembe glede na obstoječe stanje: zaradi zvečanja standarda študentov naj bo zagotovljeno parkirno mesto za avtomobil za vsaj 20 % stanovalcev, parkirišča za kolesa za vsaj 50 %, razmerje sob naj bi bilo 50 % enoposteljnih in 50 % dvoposteljnih, površine sob naj se povečajo

na vsaj 9 m² za enoposteljno in 16 m² za dvoposteljno sobo, po možnosti naj bi vsaka soba imela svoje sanitarije, vsaka soba naj ima vse komunikacijske priključke in vsi prostori v novih objektih naj bodo dostopni invalidom, v obstoječih objektih pa je potrebno izpeljati sanacijo dostopov za invalide vsaj v pritličnih etažah.

Ker so sredstva univerze omejena, bodo smernice za gradnjo študentskih domov na razpolago tudi privatnim investitorjem, saj brez njihove udeležbe problematike bivanja študentov ni mogoče rešiti.

Igor Seljak, univ. dipl. inž. arh., Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani
e-mail: igor.seljak@guest.arnes.si

Fotografije: Igor Seljak, *Osebni arhiv, Ljubljana, Slovenija (1995-1999).*

Literatura

Dober, R. P.: Campus planning, Reinhold Publishing Corporation, USA 1963.

Dober, R. P.: Campus architecture: building in the groves of academe, McGraw-Hill Companies Inc., USA 1996.

Schweighofer, A.: Zellen hinter Gittern, Architektur Aktuell, December (1995), Springer-Verlag KG, Dunaj 1995, str. 28-39.

Studentenwohnanlage in Ecully, Baumesiter, št. 6 (1994), str. 28-31.

Brezar, V., Kalčić, I.: Tipološki in funkcionalni kriteriji pri kategorizaciji stanovanj, Izleček iz raziskovalne naloge, Fakulteta za arhitekturo, Ljubljana 1993.

Statistični urad Republike Slovenije: Statistični letopis, Ljubljana 1999.

Valena, T., Seljak, I.: Študentski domovi – humani način bivanja študentov, ŠOU, Ljubljana 1999.

Arhitektura EXPO 2000 Mestna pokrajina Načrtovanje mesta Oblitovanje mesta

Prispevek izhaja iz sodobnih premikov v razumevanju razmerij med človekom in njegovim okoljem ter pojmovanja napredka. Hannoverški EXPO sproža vrsto vprašanj v zvezi z razmerji med človekom, naravo in tehnologijo in kaže vrsto svežih iskanj možnosti bivanja. V prispevku sta preučeni dve zamisli z EXPO 2000, naravni mestni hodniki in vertikalni park, ter način njune materializacije.

Architecture EXPO 2000 Urban design Urban landscape Urban planning

The article follows contemporary changes in the understanding of the relationship between humanity and the environment and new ideas on progress. The EXPO in Hanover raised a series of issues concerning the relations between people, nature and technology. It also brought to light numerous fresh ideas on possibilities for living. Two examples from the EXPO 2000, concepts of natural urban corridors and vertical parks, are discussed, as well as possibilities for their materialisation.

Tadeja ZUPANČIČ STROJAN

Mesto kot vrt, vrt kot mesto

1. Človek, narava in tehnologija

V mestnem razvoju ni končnega proizvoda: sprememba je njegova edina stalnica. Kakovostno spremembo, prehod z nižje na višjo kakovostno stopnjo in posledice takšnega prehoda, imenujemo napredek.

»Napreduje«, je vzkliknil inženir, ko je po železniški progi, komaj včeraj položeni, pripeljal že drugi vlak, poln ljudi, premoga, orodja in živeža. /.../ In počasi je prišla tudi kultura. Mesto, ki je bilo na začetku ustanova, je pričelo postajati domovina. /.../ Sto let po ustanovitvi je mesto zrušil potres, vse do zadnjega dela. Vzdignilo se je vnovič; in vse, kar je bilo poprej leseno, je bilo zdaj iz kamna, vse majhno veliko, vse ozko razsežno. /.../ Politiki in arhitekti, tehniki in župani tujih mest so pripotovali, da so preučevali /.../ ureditev ve-

likega mesta. /.../ V naslednjem stoletju je mesto doseglo vrhunec svojega sijaja. Izražal se je v bogatem razkošju in se naglo stopnjeval, dokler ni krvava revolucija temu naredila konec. /.../ Med njegovimi težkimi časi se je nenadoma razcvetela daljna dežela onstran morja /.../ in dol z gora /.../ se je spuščal gozd. /.../ »Napreduje«, je vzkliknila žolna, ki je trkala po deblu in zadovoljno ogledovala rastoči gozd in krasen zeleni napredek na zemlji. (H. Hesse: Die Stadt. Frankfurt/Main: Insel Verlag, 1977; prevod: H. Hesse: Pravljice. Ljubljana: J. Novak, samozal., 1990, str. 104-108.)

Kdo, kaj napreduje, v kakšnem smislu? Kdo se vprašuje o napredku? Kako napreduje človekovo razumevanje narave?

Narava narave se skozi čas nenehno spreminja, različno pa je tudi njeno pojmovanje v različnih kulturah. Če jo pojmuje kot